

Národní fronta – místní výbor Kanice

1971–1976

Inventář

EL NAD č.: 2012

AP č.: 536

Monika Žáčková

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7

Příloha:

Seznam použitých zkratk	8
-------------------------	---

Inventární seznam	9
--------------------------	----------

I. Vývoj původce archiválií

Preferovaná forma jména původce: Národní fronta Místní výbor Kanice

Datum vzniku: 1968

Datum zániku: 1981

Původcem archivního fondu Národní fronta – místní výbor Kanice je Místní výbor Národní fronty (MV NF). MV NF neměly vlastní sekretariát, schůze se většinou konaly v prostorách místního národního výboru (MNV) nebo v kulturních zařízeních obce.

Národní fronta, ustavená již na jaře 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

Místní akční výbory Národní fronty (MAV NF) se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu.¹ Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSČ).

Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla se volil předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s okresním akčním výborem Národní fronty (OAV NF) na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opise na OAV NF.

Ustavující schůze Místního akčního výboru Národní fronty v Kanicích se konala 3. března 1948, OAV NF v Domažlicích jej schválil 4. března 1948. MV NF řídilo sedm členů v čele s předsedou K. Houdkem, místopředsedou V. Váchalem a jednatelem J. Cibulkou.

Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a „nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců KSČ. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů.

Akční výbory Národní fronty ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů.² Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“. V důsledku vývoje a ustálení politických poměrů se i MAV NF Kanice během roku 1954 přeměnil na Místní výbor Národní fronty Kanice. Činnost MV NF se omezila na řízení a kontrolu nad státně politickými akcemi, kulturními akcemi, osvětovou činností a činností jednotlivých společenských organizací.

Počátkem šedesátých let dvacátého století stagnovala činnost většiny menších MV NF, aktivně pracovaly převážně jen městské výbory NF a MV NF ve větších obcích. Jak tomu

¹ V sídle farností měl být do místního akčního výboru Národní fronty kooptován ihned po založení farního výboru Katolické akce jako člen místního akčního výboru Národní fronty také jeden jeho zástupce.

² Nejvýše stál ústřední výbor, jemu byly podřízeny krajské výbory a městské výbory Prahy, těm podléhaly okresní výbory a okresním výborům městské, obvodní a místní výbory Národní fronty.

bylo v Kanicích, se prozatím nepodařilo dohledat, nepochybně MV NF činnost na nějakou dobu přerušil.³

Ke znovuoustavení Národní fronty v Kanicích došlo 8. srpna 1968 na schůzi zástupců všech společenských organizací fungujících v obci (místní organizace KSČ, Československého červeného kříže, Českého svazu žen, Českého svazu myslivců, tělovýchovné jednoty Sokol, Dohlížecího výboru Jednoty, Svazu požární ochrany, Českého svazu mládeže a zástupců jednotného zemědělského družstva). Schůzi vedl předseda MNV Kanice. Na ustavující schůzi zástupci organizací zvolili předsedu, místopředsedu a jednatele MV NF. V následujících letech se činnost MV NF orientovala především na organizaci státně politických akcí, činnost jednotlivých společenských organizací, přípravu a průběh voleb, zajištění sběru odpadových surovin, akce „Z“ či pomoc v zemědělství. Do působnosti MV NF Kanice náležela mimo obec Kanice osada Hradiště. V té době byl platný dokument nazvaný „Národní fronta Československé socialistické republiky a hlavní principy její činnosti“, který schválila 27. ledna 1971 celostátní konference Národní fronty Československé socialistické republiky. Platil až do ukončení činnosti Národní fronty. Činnost Národní fronty se měla soustředit (pod vedením KSČ) na získávání a politické sjednocování tříd a společenských vrstev sdružených ve společenských organizacích a v politických stranách. Současně Národní fronta sjednocovala a koordinovala jejich všeobecnou politickou činnost v souladu s programem a usneseními KSČ.

Činnost MV NF Kanice postupně slábla, respektive v druhé polovině roku 1980 téměř ustala. Předsednictvo Okresního výboru Národní fronty v Domažlicích proto na svém zasedání 20. ledna 1981 po projednání se zástupci místní KSČ navrhlo jeho zrušení a integraci do Kolovče.⁴ S účinností od 1. ledna 1980 byl s MNV Koloveč sloučen také MNV Kanice.

V souvislosti s politickým vývojem v Československu po 17. listopadu 1989 došlo zákonem č. 135/1989 Sb.⁵ ke zrušení článku čtyři Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960 o vedoucí úloze KSČ a článek šest byl upraven tak, že „Národní fronta je politickým výrazem svazku národů a národností, sociálních vrstev a zájmových skupin. Mohou se v ní sdružovat politické strany, společenské a zájmové organizace“. Ústřední výbor Národní fronty Československé socialistické republiky ukončil rozhodnutím organizací v něm sdružených činnost 7. února 1990. Národní fronta jako celek tímto dnem zanikla, její majetek připadl státu. Nižší složky byly uvedeny do klidového stavu a v průběhu roku 1990 svou činnost také ukončily.⁶ Činnost ukončil i MV NF v Kolovči.

³ Postupné změny politické situace se odrážely i v činnosti Národní fronty. Po událostech zvaných „Pražské jaro“ byl 13. září 1968 přijat zákon č. 128/1968 Sb., o Národní frontě, umožňující existenci a činnost jen těm politickým stranám a organizacím, které jsou sdruženy v Národní frontě. Na základě tohoto zákona Ústřední výbor Národní fronty České socialistické republiky vytvořil „Statut Národní fronty České socialistické republiky“, který definoval principy činnosti a organizační strukturu organizace. Nejprve došlo k rozšíření a přestavbě stávajících MV NF ve větších obcích a postupně se opět ustavovaly MV NF i v menších obcích. K 30. září 1973 jich na domažlickém okrese bylo ustaveno čtyřicet šest. Zmiňovaný zákon o Národní frontě neplatil dlouho, v prosinci roku 1970 byl zrušen zákonem č. 146/1970 Sb., kterým se ruší zákon č. 128/1968 Sb., o Národní frontě, neboť úloha Národní fronty Čechů a Slováků byla v podstatě zakotvena v Ústavě Československé socialistické republiky. Zrušením zákona zanikla také platnost „Statutu Národní fronty České socialistické republiky“.

⁴ V roce 1989 MV NF Koloveč sdružoval 57 členských organizací z obce Koloveč a osad Hradiště, Chocomyšl, Kanice, Kaničky, Němčice, Úboč, Únějovice, Všepadly a Zíchov.

⁵ Ústavní zákon č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

⁶ Dne 20. září 1990 schválilo Federální shromáždění ústavní zákon č. 376/1990 Sb., kterým se mění Ústava České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně je článek o existenci Národní fronty zcela vypuštěn, uvádí pouze článek o vypořádání majetku, který spravovala bývalá Národní fronta.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Kanice vznikl v roce 2018 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní výbor Kanice jeden karton spisů z let 1971–1976 (č. j. SOAP/010-0609/2018). Jednalo se o materiál, který pocházel z přímé činnosti MV NF Kanice.

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“. O uložení dokumentů MV NF Kanice či o jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace.

Původce pravděpodobně neměl žádný spisový plán a archiválie nenesou žádné stopy ukládacího systému.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Kanice obsahuje archiválie pocházející z let 1971–1976.

V inventárním seznamu jsou archiválie zařazeny do oddělení nazvaného „Orgány MV NF“ a inventární jednotku tvoří soubor zápisů v podobě aktového materiálu. Evidenční jednotku tvoří jeden karton.

Po formální stránce je inventář zpracován podle metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlédnutím k dodatku metodického pokynu z roku 2014 č. j. SOAP/006-01300/2014 a dále podle metodického návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová Základní pravidla pro zpracování archiválií č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013.

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Kanice je z hlediska úplnosti stavu zachování archiválií označen jako torzovitý.

Během pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Spisy mají strojopisnou podobu, jsou dobře čitelné.

Fyzický stav archiválií je dobrý, archiválie nejsou poškozeny. Jazykem archiválií je čeština.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

V zápisech ze schůzí MV NF Kanice, ačkoliv dochovaných torzovitě, se odráží činnost Národní fronty v obci. Ovšem pro vytvoření ucelenějšího obrazu o jejím fungování v Kanicích je nezbytné ke studiu využít archivní fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551). Místní výbory Národní fronty se řídily usneseními okresního výboru Národní fronty, plnily jeho úkoly, zasílaly mu zprávy o činnosti a kopie zápisů ze schůzí. Činnost MV NF projednávala také KSČ, ve zdejším archivu je k dispozici archivní fond KSČ – okresní výbor Domažlice (EL NAD 574). MV NF spolupracoval rovněž s MNV Kanice (od roku 1980 s MNV Koloveč), proto je potřeba věnovat pozornost také archiváliím uloženým v archivním fondu Místní národní výbor Kanice (EL NAD 218) a Místní národní výbor Koloveč (EL NAD 195).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Národní fronta – místní výbor Kanice v roce 2019 uspořádala a archivní pomůcku sestavila Monika Žáčková.

Horšovský Týn dne 27. 11. 2019

Monika Žáčková

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 7, inv. č. 69.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 65, inv. č. 282.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 283.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 79, inv. č. 291.

PEŠŤÁK, Michael. *Národní fronta – krajský výbor Plzeň (1939) 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

Literatura

BĚLINA, Pavel a kol. *Kronika Českých zemí*. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha : Libri, 1999.

GARKISCH, Miloš – TOPINKA, Jiří. *Národní fronta – okresní výbor Beroun 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017–01–12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. *Národní fronta 1948–1960*. Praha : Academia, 2012.

MATOUŠEK, Stanislav – TRÁVNÍČEK, Tomáš. *Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti*. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. *Únor 1948 a akční výbory Národní fronty*. Praha : Academia, 1978.

Seznam použitých zkratk

akce „Z“	akce zvelebení
AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MNV	místní národní výbor
MV NF	místní výbor Národní fronty
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

Orgány MV NF

1	Zápisy ze schůzí MV NF Kanice 17. 9. 1971 – 19. 9. 1972, 22. 2. 1973, 13. 11. 1973, 20. 3. 1974, 19. 5. 1975, 1. 9. 1976	1971–1976	kar 1
---	--	-----------	-------

Název archivní pomůcky:	Národní fronta – místní výbor Kanice
Značka archivního fondu:	NF MV Kanice
Časové rozmezí:	1971–1976
Počet evidenčních jednotek:	1 (1 karton)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah v bm:	0,11 bm
Stav ke dni:	27. 11. 2019
Zpracovatel(é) archivního fondu:	Monika Žáčková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Monika Žáčková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 27. 11. 2019 – č. j. SOAP/10-698/2019